

פרי ביכורים

חידושי הלכה והגות משולחנו של מורינו הגאון רבי יצחק מאיר הגר שליט"א

רב ומו"צ דקהילת חניכי הישיבות רמת בית שמש ב'

י"ל ע"י מכון תורה ברמה רמב"ש ב' הערות ושאלות pribicurim100@gmail.com

ל.ה.ו. - פרשת פנחס - תש"פ

בענין וי"ו דשולם קטיעא

הגמ' בקידושין דף סו: לומדת שכהן בעל מום פסול לעבודה מדכתיב בפרשתן הנני נותן לו בריתי שלום אמר רב נחמן ויו דשולם קטיעא.

והמהרש"א ביאר, וי"ו דשולם קטיעא כו' דהו"ל הוי"ו קטיעא כיו"ד וקרין שלים תרגומו של תמים היפך בעל מום וק"ל. וכ"כ הרבינו בחיי דמצינו במסורה, ואו דשולם זעירי, והוא כהמהרש"א דהוא דומה לוי אך זעירא.

אולם בספר אור תורה (מהר"ם די לוזאנו) כתב שיש לכתוב ואו ארוכה רק לקטוע אותה באמצע, וכ"כ הריטב"א בחידושיו על קידושין שם. והאריך בשו"ת נאות יעקב לההרי"י אלגאזי בסי' א להצדיק דבריו והביא את דעת הרדב"ז בתשו' תתפ"ג וכן כ' בחת"ס על התורה לבאר דו"ו קטיעא הוי ב' יודי"ן והיינו בריתי שלום קטיעא היינו הו"ו מתחלקת באמצע היינו כמו ב' יודי"ן כאילו כתיב ישלים פי' שהוא ישלים בין אחרים והנו אליהו פנחס זה אלי' דבא לעשות שלום בעולם והשיב לב אבות על בנים ולב בנים על אבותם. עכ"ל.

אך הגרעק"א בתשו' ע"ה הביא את דברי האור תורה ודעתו לחלוק עליו, וס"ל שהו"ו קטיעא היינו שמחוברת כולה וארוכה רק שבאמצע הוא יש לעשות חיבור דק בין החלק העליון לתחתון של הו"ו, ובתשו' מיישב היטב את דעת הריטב"א והרבינו בחיי והמהרש"א כדעתו.

והנה באבי עזרי תליתאה פ"ג מהל' ס"ת הי"א חולק על הנ"ל וס"ל דוי"ו קטיעא אינו מעכב והוי רשות. יעוי"ש באריכות דבריו, ובס' שמועות קידושין הביא מעשה בס"ת בירושלים שנכתב בו שלום ללא קטיעא והתורם של הס"ת הצטער מאד על כך, והסופרים לא רצו למחוק הוי"ו כדי שלא יהיה מחיקת שם שלום, ואמר הגרשז"א שירחיבו את האותיות שלם וישאירו את הוי"ו כמו שהיא וכך היא תשאר קטיעא ביחס לוי"ו השלם.

והראשונים השמיטו דין זה דקטיעא, וכ' ע"ז הרעק"א בשם הבתי כהונה, דדרשא זו היא רק למ"ד שלומד לפסול בעל מום מהפסוק והיתה לו ולזרעו אחריו, אך להלכה נלמד מברך ה' חילו וא"כ אי"צ לומר דהוי"ו קטיעא, ועוד ביאר שם הרעק"א, דכל מלא וחסר הוי פסול רק אם תלוי בזה איזה שהוא נ"מ להלכה אך אם לא שייך בו נ"מ להלכה כשר, וכיון שלומדים מברך ה' חילו פסול בעל מום הרי שאין בזה נ"מ בקטיעא ולכן אינו מעכב ומשום כך לא הובא להלכה.

והחיד"א קשר זאת לפנחס, דהחלק העליון של היו"ד מרמז על פנחס לפני היותו אליהו והתחתון של היו"ד על אחר היותו אליהו, וההפסק ביניהם בזמן שעדיין לא נגלה, ויתכן לפרש לפי דבריו שלכן לומדים מזה דין כהן בעל מום, כי בעל מום שייך רק בזמן היותו בן אדם כי בזמן היותו מלאך לא שייך בו מום, וזהו הקטיעא ללמדך שקיבל ברית כהונת עולם ונקטע בהיותו מלאך ונתעלה יותר ויותר, ולכן בזמן היותו בן אדם פנחס, פסל בו מום ככהן רגיל בעלמא אבל בהיותו מלאך אין בו מום. והבן.

ובדרך רמז י"ל, דשלום מרמז על קדושת היסוד, ווי"ו הינו ספירת היסוד כידוע, וזמרי פגם בקדושת היסוד, ופנחס קינא והחזיר לישראל את קדושת היסוד, ולזה זכה לקדושת כהונה, ומרומז בוי"ו הקטיעא כי בה זכה והשלימות בהיותו עובד ללא מום ופגם ללמדך שהפגום הקדושת היסוד הריהו בעל מום אפי' שנראה שלם, אך בנפשו ונשמתו הוו בעל מומין.

ועוד י"ל, דהא פנחס זה אליהו כמבואר בת"י ויהיה בכל ברית מילה, וזהו בריתי שלום, דהיינו קטיעת הברית והסרת הערלה היא השלימות, ואפי' שנראה בעל מום מ"מ הוי שלימות, ו"ו דשלום, הוי"ו שהיא הברית, קטיעא ואז הוי בריתי שלם. והבן.

מפניני הפרשה

לישוב משפחת הישובי (כו, כד)

כתב בס' אוצר יד החיים מזקני הגה"צ רבי ישכר דב באב"ד אב"ד בוסקא, וז"ל, ראיתי כתב יד משנת שצ"ו מארץ ישראל שקרא לר' חיים ויטאל זצ"ל חברי, והביא בשם המדרש שיוב היה עני ביותר והתנצל עצמו לפני משה רבינו ע"ה והוסיף לו השין מיששכר ונעשה עשיר. ועיי' בזה בחזקוני שביאר שלכך יששכר הוי בב' יוד"ן ואלר שנתן ליוב שין אחת הרי שביששכר לא קוראים יותר את השני יודי"ן אלא רק יו"ד אחת.

ונראה לבאר על פי דרכו של האור החיים הק' בפירושו על הפסוק הזה שמפרש הכל על התורה, דיוב נהפך לישוב, כי הרוצה להחכים ירבה בישיבה (נדה ע:): ויששכר מל' יש שכר כי עמל בתורה ויהיה על זה שכר, וכדי שיזכה לשכר זה בזה ובבא נהפך מיוב לישוב והתחיל לשבת ולעמול בתורה ולזכות בשכר השמור לעמילי תורה משבט יששכר.

בענין שנאת חינום הגורם לחורבן בית המקדש

כתוב באיכה כל רודפיה השיגוה בין המיצרים, ואיתא במדרש איכה פ"א, כל רודפיה השיגוה בין המצרים ביומין דעקא, משבעה עשר בתמוז עד תשעה באב, שבהם קטב מרירי מצוי כמד"א (תהלים צ"א) מדבר באופל יהלוך מקטב ישוד צהרים, ר' אבא בר כהנא ור' לוי, ר' אבא בר כהנא אמר דהוא גזיז סוגיא דטיהרה מרישהון דשית עד סופיהון דתשע, ור' לוי אמר דהוא גזיז סוגיא דיומא מסופיהון דארבע עד רישיהון דתשע, ואינו מהלך לא בחמה ולא בצל, אלא בצל הסמוך לחמה, ר' יוחנן ורשב"ל, ר' יוחנן אמר כולו מלא עינים קליפות קליפות ושערות שערות, ורשב"ל אמר עין אחת נתונה על לבו וכל מי שרואה אותו נופל ומת, ומעשה בחסיד אחד שראה אותו ונפל על פניו ומת, ויש אומרים יהודה בר' היה, שמואל חמתיה ולא נפל, אמר עכן בית וכו'.

והובא להלכה בשו"ע סימן תקנא סי"ח.

והנה איתא באלשיך ע"פ האזינו שזה התחיל בחורבן בית שני, ומבואר בשו"ע שם שחורבן בית שני חמיר לן טפי.

ונראה דחומרת החורבן הבית שני כי הוא בא על שנאת חינם, והוא הקיטוב והפילוג שיש בליבות בני אדם זה עם זה, והנה קי"ל דבר מצרא היינו הנמצא עם חבירו במצר אחד משותף הוא קודם לכל אדם לקנות את ביתו כי ההמצאות של שניהם במצר אחד עושה לו שייכות וקשר עימו, ולכאורה היה נראה לבאר שזהו בין המיצרים, כי עם ישראל והקב"ה היו במצר אחד דרך בית המקדש, הוא שכן בם והם עבדוהו שם, והיה בר מצרא עימם, אך בהיות עם ישראל בפירוד לבבות ושנאת חינם, כל אחד שוכן לעצמו ואין אמון בם אחד בזולתו, הרי שלא היה ליבם עם ה' אלא כל אחד ואחד רק עם עצמו ועם מידותיו הלא טובות, ובכך נפרדו דרכיהם והפיקו להיות בר מצרא לבורא, וזהו בין המיצרים, שימים אלו רודפיהם השיגום במקום זה שבין המצר שהיה מחובר ועתה התרחק המצר בין הקב"ה לישראל, רחק ליבם מה', ושוב אין דין בר מצרא לה' עם עם ישראל, ועתה יש מקום לחורבן הנורא.

והענין הוא, כי בית המקדש מלא בקרבנות ועיקר קרבנות החובה הוו של ציבור, התמידים המוספים החביתין וכו' והיינו כי עיקר עבודת החובה היא התחברות עם ישראל עם בוראם, ובהיותם מקריבים בלב אחד באהבה ויראה שלמה הכל מרוצה ומקובל, אבל בהיותם בפירוד לבבות אין עבודה זו תמה ואינה מקובלת ובית המקדש למה לי, ולא בכדי העלו בי"ז בתמוז תמיד ובוטל, כי התמיד הוא כסדרו להש"ת מעם ישראל ובהיותם שונאים זה את זה אין כאן קרבן ציבור כי בטל הציבור ואם בטל הציבור בטל התמיד, יהי רצון שנזכה לשוב ויהיה לבבינו לאבינו שבשמים לב אחד ומיוחד לעבודתו ית' ולזכות לראות בבנינו בב"א.

לזכות הבן שיחי' הנולד אצל בני הר"ר חיים שיחי'

יה"ר שיזכו אביו ואמו להכניסו בכריתו של אאע"ה בעיתו ובזמנו

לגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים